

*Антон Радько,
студент 1-го курсу
факультету суспільних наук
Ужгородського національного університету*

АНАЛІЗ ПОЗИЦІЇ КРАЇН ЄС ЩОДО ПОЛІТИКИ ТАЛІБАНУ В ІСЛАМСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ АФГАНІСТАН У 2021 РОЦІ

Ситуація в Афганістані, що виникла через захоплення влади ісламістсько-терористичною організацією Талібан, набула характеру гуманітарної катастрофи. Вона викликала відтік широких соціокультурних мас у пошуках притулку від її наслідків у країнах Західної Європи, інститути держав якої мають проявити чітку позицію, щоб усталити внутрішньо- та зовнішньополітичну обстановку з метою уникнення непередбачуваних наслідків. Такий стан може загрожувати безпеці країн ЄС. Тому необхідність чіткої оцінки політичної реакції органів державної влади європейських країн є важливим завданням сьогодення для визначення ефективних орієнтирів вирішення проблеми «східного наступу на Захід».

***Завдання наукової роботи** – проаналізувати політичну реакцію держав Європейського Союзу щодо політики Талібану в Афганістані.*

***Ключові слова:** Ісламська Республіка Афганістан, ЄС, політична реакція, Талібан, державні інституції, геополітика.*

As it can be understood from today's media, the situation in Afghanistan, which arose due to the seizure of power by the Islamist-terrorist organization «Taliban», has become a «humanitarian catastrophe». It has caused an outflow of broad socio-cultural masses, which are looking for an asylum from its consequences in countries of the Western Europe, whose institutions must show a clear response to stabilize domestic and foreign policy atmosphere in order to avoid unpredictable consequences. Such situation may be a threat for security of the EU member states, both individually and in general. Therefore, the need to provide a clear assessment of the political reaction of public authorities in European countries is the leading task today to determine effective guidelines of resolving problem so-called «eastern offensive against the West».

***Task of scientific work.** To analyze the political reaction of EU states to the Taliban's policy in Afghanistan.*

***Keywords:** Islamic Republic of Afghanistan, EU, political reaction, Taliban, state institutions, geopolitics.*

Геополітична дійсність 21-го століття вражає світ дедалі більшою глобалізацією держав і зіткненнями цивілізацій, що вагаються між боротьбою за панування та соціокультурним діалогом задля підтримки миру, модерного розвитку. Прикладом такого процесу є взаємодія країн Європейського Союзу з країнами Близького Сходу впродовж перших десятиліть нинішнього століття. Такі держави, як Афганістан, Іран, Ірак, через низку об'єктивних причин, а саме кризу економічної системи цих країн, специфіку релігійної культури, складну та заплутану геополітичну історію регіону, стали об'єктами прояву достатньо непередбачуваних політичних амбіцій держав-гегемонів. І одним із наслідків цього є потужний відтік у регіони розвиненої Європи значного людського масиву, а також різноманітних загроз, які, на думку деяких дослідників, можуть похитнути стабільність безпеки ЄС. Яскравим прикладом цього є ситуація в Афганістані, яка через діяльність ісламістської організації Талібан, спричинила зміни на політичній мапі та в соціально-економічному становищі країн – сусідів.

Упродовж серпня – вересня 2021 року в Афганістані, внаслідок стратегічного перерозподілу військових сил за кількома угодами зі США, було остаточно захоплено владу в цій державі організацією ісламістського спрямування «Талібан», яка не вперше зайняла провідні політико-управлінські позиції в мультинаціональному утворенні [1].

Зважаючи на історичний досвід наслідків діяльності таких терористичних організацій, а саме: потік біженців, ускладнення гуманітарних відносин із найближчими країнами, де можна знайти прихисток, уряди цих країн починають запроваджувати відповідні санкції, вести дипломатичні перемовини з метою стабілізації ситуації, організовувати різноманітні заходи як всередині власних країн, так і на міжнародну рівні. Так було зроблено країнами-членами Європейського Союзу щодо ситуації з Афганістаном [2].

Зазначена ситуація потребує аналізу, тому що необхідно систематизувати досвід вирішення колапсних ситуацій у глобалізованому світі для запобігання схожих проблем у майбутньому. Адже, як можна побачити з історичної та політологічної аналітик, навряд чи найближчим часом ситуація в регіоні Близького Сходу кардинально зміниться [3].

Тому ми використовуємо хронологічний вимір для відстеження кроків державних інституцій Європейського Союзу щодо їхньої реакції на події в Афганістані 2021 року. Передусім спробуємо визначити складники такої реакції, а саме заяви, директивні, громадські заходи інституцій країн, санкції тощо, аргументуючи їхню доцільність і практичність на основі формального історичного досвіду та принципів міжнародного гуманітарного права як такого. Відтак прослідкуємо хроніку подій.

12 серпня 2021 року було повідомлено про заяву голови дипломатії ЄС Жозефа Борреля про те, що терористичний рух «Талібан» унаслідок можливого неза-

конного захоплення всього Афганістану буде ізолювано та не визнано державами Європейського Союзу [4].

15 серпня 2021 року в канцелярії прем'єр-міністра Великобританії Бориса Джонсона оголосили про термінове скликання членів парламенту для обговорення й надання чіткої реакції на ситуацію в Афганістані [6].

16 серпня 2021 року МЗС таких країн-учасниць ЄС, як Франція, Німеччина, Швеція та Італія повідомили про негайну евакуацію своїх дипломатичних представництв у Кабулі та на всій території Ісламської Республіки Афганістан після проривного наступу до її столиці військових сил Талібану [5]. Цього ж дня на сайті головного зовнішньополітичного відомства Європейського Союзу було опубліковано заяву близько 70 країн, серед яких є Україна, у якій було закликано «поважати і сприяти безпечному та впорядкованому від'їзду іноземних громадян і афганців, які бажають залишити країну» й наголошено на тому, що «хто має повноваження і владу по всьому Афганістану, несуть відповідальність за захист людського життя і власності, а також за негайне відновлення безпеки і громадського порядку» [7].

Також варто згадати, що того самого дня міністр оборони Великобританії Бен Уоллес зробив дві важливі заяви з такими акцентами – «не в намірах армії повертатися назад», «не настав час визнавати талібів офіційним урядом Афганістану» [8]. Аналізуючи перші кроки в усвідомленні ЄС катастрофічної ситуації в Афганістані, потрібно відзначити цілком дипломатичні та мирні спроби відповісти на військово-політичні злочини талібів. Але з огляду на динамічність подій в окупованій екстремістами державі, дедалі масштабнішого завоювання вільної від них території країни, куди тікають біженці в пошуках порятунку, явно простежується політична повільність інституцій ЄС, відсутність більш дієвої реакції.

Більшість урядів країн ЄС в особі міністрів закордонних справ оголосили про термінові дії стосовно евакуації своїх громадян із окупованих територій, особливо із столиці країни Кабула.

16 серпня 2021 року канцлер Німеччини Ангела Меркель заявила, що Німеччині доведеться, скоріше за все, евакуювати близько 10 тисяч людей. Також канцлерка закликала всі інституції Німеччини до співпраці з країнами, що мають спільні кордони з Афганістаном, для підтримки біженців [9].

На підтвердження обґрунтованості тверджень стосовно уповільненої реакції інституцій ЄС можна навести відповідну заяву Ангели Меркель, яку було зроблено того самого дня на офіційній прес-конференції про те, що «ми усі – і я повинна взяти відповідальність і на себе – прорахувалися щодо розвитку подій в Афганістані» [10]. Міністром закордонних справ ФРН Гаайко Маасом також було підтверджено факт описаного характеру реакції представництв ЄС: «Уряд Німеччини, розвідка, уся міжнародна спільнота – ми хибно оцінили ситуацію» [10].

Після усвідомлення можливих наслідків неконтрольованої ситуації рівня гуманітарної катастрофи в Ісламській Республіці Афганістан уряди країн-чле-

нів Європейського Союзу почали розробляти план комплексних заходів. Так, 17 серпня 2021 року було опубліковано заяву президента Французької Республіки Еммануеля Макрона, що містила такі тези:

- «Ми повинні передбачити та захистити себе від великих нерегулярних міграційних потоків, які можуть загрожувати тим, хто їх використовує, і підживлюватимуть торгівлю людьми. Лише Європа не може протистояти поточній ситуації». Така ініціатива, за словами голови держави, буде зосереджена на боротьбі з нерегулярними потоками, солідарності зусиль, гармонізації критеріїв захисту та налагодженні співпраці з транзитними та приймаючими країнами, такими як, Пакистан, Туреччина чи Іран [11].
- «Франція продовжуватиме виконувати свій обов'язок захищати тих, хто знаходиться в найбільшій небезпеці, і готова взяти участь у міжнародних зусиллях, організованих і справедливих» [11].
- Президент Франції також закликав Організацію Об'єднаних Націй боротися з афганською кризою та оголосив, що «спільні ініціативи» будуть прийняті «найближчими годинами» [11].

Необхідно згадати, що цього ж дня було оприлюднено заяву прем'єр-міністра Сполученого Королівства Бориса Джонсона про наміри після телефонної розмови з тодішньою канцлеркою Німеччини Ангелою Меркель за першої можливості скликати засідання Великої сімки (G-7) у віртуальному форматі для обговорення ситуації в Афганістані [12].

Також того ж дня було зроблено досить важливий крок міністерством із питань економічного співробітництва та розвитку Федеративної Республіки Німеччини – призупинено державно-фінансову допомогу Афганістану як країні, що розвивається в економічному розумінні [13].

Усвідомлюючи, що гуманітарна катастрофа в Афганістані може викликати міграційну кризу набагато потужнішу, ніж 2015 року, міністр з питань міграції Греції Нотіс Мітарачі, як країни, яка географічно потрапить першою «під удар» таких хвиль, зазначив, що «ми чітко заявляємо, що не будемо і не можемо бути воротами в Європу для біженців і мігрантів, які можуть спробувати приїхати до Європейського Союзу. Ми не можемо допустити, щоб мільйони людей залишили Афганістан і приїжджали до Європейського Союзу... та вже точно не через Грецію» і «рішення має бути загальним, і це повинно бути європейське рішення» [14].

Отже, відразу після захоплення всієї території Афганістану талібами країни ЄС у форматі своєї політичної реакції висловили занепокоєння ситуацією без якихось точних політичних оцінок, які мали б бути висловлені загальнотериторіальними інституціями Європейського Союзу. Було тільки заявлено суто про намагання організувати термінові засідання цих інституцій, які не були проведені в означені строки, що свідчить про досить уповільнені темпи реагування на карко-

ломно важливі події на міжнародній арені. Незважаючи на це, дипломатичними структурами більшості держав було організовано евакуації всіх своїх представництв в охопленому вогнем Афганістані та розпочато масштабний процес евакуації своїх громадян і кваліфікації біженців, що можуть втекти з полум'я терору нового уряду.

На підтвердження цього висновку можна навести заяву Міжнародного валютного фонду, зроблену *19 серпня 2021 року*, про те, що «наразі в міжнародній спільноті існує невизначеність щодо визнання уряду Афганістану, у зв'язку з чим країна не має доступу до SDR (спеціальні права запозичення) або інших ресурсів МВФ» [15].

Найважливішим складником політичної реакції будь-якої держави є офіційне визнання нового уряду країни, що здійснюється після таких суспільних подій, як революція, громадянська війна, легітимні зміни владних структур тощо. Визнання означає встановлення міжнародного співробітництва, певних економічних, військових зв'язків, що може змінити внутрішнє і зовнішнє становище держави. Тому необхідно окремо розглянути події процесу офіційного визнання уряду талібів Ісламської Республіки Афганістан, оскільки інші вищеописані дії представництв країн Європи нічого кардинально не змінили.

17 серпня 2021 року було опубліковано заяву Жозефа Борреля, головного дипломата ЄС, про умови співробітництва з новим урядом Афганістану: «Співпраця з будь-яким майбутнім урядом Афганістану залежатиме від мирного, інклюзивного врегулювання та поваги до фундаментальних прав усіх афганців – у тому числі жінок, молоді та осіб, що належать до меншин, а також дотримання міжнародних зобов'язань Афганістану, боротьби з корупцією та запобігання тому, щоб територія країни використовувалася терористичними організаціями». Також було наголошено на пріоритеті захисту громадян ЄС від талібанського терору й корінних афганців, які співпрацювали із західними партнерами [16].

Із цього оголошення випливає, що після періоду невизначеності європейської політики стосовно утвердження Талібану співдружність країн ЄС нарешті зробила перший зрозумілий і концептуальний крок до визнання уряду Ісламської Республіки Афганістан – спробу встановлення міжнародних зв'язків.

Але варто наголосити на тому, що цей крок ЄС щодо умов відновлення міжнародних відносин із Афганістаном – тільки «крок» до визнання, бо за два дні після оприлюднення вищеописаних «умов» налагодження співробітництва Боррель пояснив на зустрічі комітетів Європарламенту свої слова про готовність налагодити контакт із урядом Афганістану так: «Так, я сказав, що ми повинні говорити з Талібаном. Але встановлення каналів комунікації жодним чином не означає політичного визнання. Ми маємо запропонувати гуманітарну підтримку для Афганістану і сусідніх країн, щоб вони могли краще реагувати на пов'язані виклики – нелегальну міграцію, тероризм, наркоторгівлю» [17].

Тому з огляду на це станом на серпень – вересень 2021 року Європейський Союз в аспекті міжнародних контактів з Ісламською Республікою Афганістан, захопленою терористичною організацією Талібан, обмежився проведенням перемовин щодо евакуації своїх громадян, виведення своїх диппредставництв, закликами до захисту прав і свобод людини в цій державі й найбільш важливим питанням – контролем міграції біженців у країни-члени ЄС. Таку позицію інституції ЄС колективно зайняли до кінця 2021 року, аргументуючи її доцільність тим, що для визнання нового уряду Талібана він має виконати вищеописані в заявах дипломатичних структур умови, вимоги.

На підтвердження цих тез можна навести офіційне оголошення від однієї з головних посадових осіб ЄС. 2 вересня 2021 року Гуннар Віганд, керівний директор Європейської Комісії з питань Азії та Тихого океану, заявив депутатам Європарламенту у Брюсселі, що офіційні відносини з Талібаном будуть установлені лише за умови, що група виконає певні умови, включно з повагою до прав людини і безперешкодним доступом для працівників, які надають допомогу. Інші умови для визнання талібів передбачають вільний проїзд афганцям, які бажають покинути країну, утримання від помсти особам, що належать до іноземних держав або колишнього уряду, а також запобігання тому, щоб Афганістан став прихитулом для міжнародного тероризму [18].

Висновки. Отже, після цілковитого захоплення Ісламської Республіки Афганістан радикальним рухом Талібан у результаті стратегічного відводу військ НАТО й США з території цієї держави постало питання про формування чіткої позиції інших країн щодо незаконного, терористичного акту окупації країни. Особливо гостро це питання мали відчуті країни Європейського Союзу після потужних міграційних криз внаслідок схожих подій у Ірані, Іраці. Тому протягом серпня – грудня 2021 року провідні державні інституції Європейського Союзу сформулювали таку *позицію*:

Наприкінці першої половини серпня 2021-го держави-члени ЄС оголосили занепокоєння подіями в Ісламській Республіці Афганістан без надання точних політичних оцінок, що висловлюється спільними інституціями Європейського Союзу. Натомість упродовж швидкої зміни обстановки у світі заявлено суто про намагання організувати термінові засідання цих інституцій, які не були проведені в обіцяні строки, засвідчуючи досить повільний темп реагування на архіважливі події в міжнародному просторі. Незважаючи на це, дипломатіями ЄС було організовано евакуації всіх своїх представництв з охопленого вогнем Афганістану та розпочато масштабний процес евакуації своїх громадян і кваліфікації біженців, у яких буде можливість безпечно втекти від терору нового уряду.

Тому, зважаючи на це, протягом другої половини серпня – кінця грудня 2021 року Європейський Союз у питанні міжнародних контактів з урядом Талібана у

Афганістані обмежився проведеннями перемовин стосовно евакуації своїх громадян, виведення своїх диппредставництв, закликами до захисту прав і свобод людини в цій країні й найбільшнім питанням – контролем міграції біженців у країни-члени ЄС. Необхідність дотримання цієї позиції органи ЄС обґрунтували тим, що для визнання нового уряду Талібану нова влада має виконати викладені в заявах дипломатичних установ умови, вимоги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Олександра Комісарова. Таліби заявили про захоплення останнього непідконтрольного регіону. [Електронний ресурс]. URL: <https://suspilne.media/160964-talibi-zaavili-pro-zahoplenna-ostannogo-nepidkontrolnogo-regionu/>
2. Анастасія Шепелева. Таліби попередили про біженців у разі посилення санкцій щодо Афганістану. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.dw.com/uk/taliby-poperedyly-pro-bizhentsiv-u-razi-posylennia-sanktsii-shchodo-afhanistanu/a-59492047>
3. Микола Мельник. Переосмислення військової політики США на Близькому Сході. [Електронний ресурс]. URL: <http://leviafan.org.ua/переосмислення-військової-політики/>
4. EEAS Press Team. Afghanistan: Statement by the High Representative Josep Borrell on the ongoing situation. [Електронний ресурс]. URL: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/103012/afghanistan-statement-high-representative-josep-borrell-ongoing-situation_en
5. Angela Giuffrida. Expected Afghan influx reopens divisions over refugees in Europe. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.theguardian.com/world/2021/aug/16/expected-afghan-influx-reopens-divisions-over-refugees-europe>
6. UK Parliament. House of Commons recalled on Wednesday 18 August [Електронний ресурс]. URL: <https://www.parliament.uk/business/news/2021/august-2021/government-requests-recall-of-parliament/>
7. EEAS Press Team. Afghanistan: Joint statement of the international community on the latest developments [Електронний ресурс] // Afghanistan: Joint statement of the international community on the latest developments – European External Action Service (europa.eu)
8. SkyNews. British forces returning to Afghanistan ‘not on the cards’, says Defence Secretary Ben Wallace. [Електронний ресурс] // British forces returning to Afghanistan ‘not on the cards’, says Defence Secretary Ben Wallace | UK News | Sky News
9. Paul Carrel. Editing by Jan Harvey. Germany can’t repeat 2015 migrant influx over Afghanistan, CDU says. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/germany-cant-repeat-2015-migrant-influx-over-afghanistan-cdu-says-2021-08-16/>
10. Der Tagesspiegel. Kanzlerin nennt Entwicklung in Afghanistan „bitter, dramatisch und furchtbar“. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.tagesspiegel.de/politik/merkel-raeumt-fehler-ein-kanzlerin-nennt-entwicklung-in-afghanistan-bitter-dramatisch-und-furchtbar/27523446.html>
11. Euronews. Afghanistan: Macron calls for ‘robust’ EU plan to tackle increase in irregular migration. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.euronews.com/2021/08/17/afghanistan-macron-calls-for-robust-eu-plan-to-tackle-increase-in-migration>
12. Kate Holton and William James. Editing by Jane Merriman and Nick Macfie. UK’s Johnson plans G7 meeting on Afghanistan, steps up evacuation effort. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/uks-johnson-plans-virtual-g7-leaders-meeting-afghanistan-2021-08-16/>

13. SPIEGEL Ausland. US-Regierung schickt früheren Botschafter nach Kabul. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.spiegel.de/ausland/afghanistan-news-update-evakuierungsfluege-aus-kabul-offenbar-wieder-aufgenommen-a-281c4629-7258-46ed-8695-713aa43d3e03>
14. Karolina Tagaris Editing by Ingrid Melander. Greece says cannot become gateway to EU for fleeing Afghans. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/greece-says-cannot-become-gateway-eu-fleeing-afghans-2021-08-17/>
15. Beth Timmins. IMF suspends Afghanistan's access to funds. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.bbc.com/news/business-58263525>
16. Council of the European Union. Afghanistan: Declaration by the High Representative on behalf of the European Union. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/08/17/afghanistan-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union/>
17. Agnes Szucs. Top EU diplomat calls developments in Afganistan' catastrophe for Western credibility. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/top-eu-diplomat-calls-developments-in-afghanistan-catastrophe-for-western-credibility/2340154>
18. Reporting by John Chalmers; Editing by David Gregorio. EU says it will not rush into recognising the Taliban. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.reuters.com/world/eu-says-will-not-rush-into-recognising-taliban-2021-09-01/>

REFERENCES

1. Taliby zayavyly pro zakhoplennya ostann'oho nepidkontrol'noho rehionu [The Taliban have announced the capture of the last uncontrolled region]. *suspilne.media*. Retrieved from <https://suspilne.media/160964-talibi-zaavili-pro-zahoplenna-ostannogo-nepidkontrolnogo-regionu/> [in Ukrainian].
2. Taliby poperedyly pro bizhentsiv u razi posylennya sanktsiy shchodo Afhanistanu [The Taliban have warned of refugees if sanctions on Afghanistan are tightened]. *www.dw.com*. Retrieved from <https://www.dw.com/uk/taliby-poperedyly-pro-bizhentsiv-u-razi-posylennia-sanktsii-shchodo-afhanistanu/a-59492047> [in Ukrainian].
3. Pereosmyslennya viys'kovoyi polityky SSHA na Blyz'komu Skhodi [Rethinking US military policy in the Middle East]. *leviafan.org.ua*. Retrieved from <http://leviafan.org.ua/переосмислення-військової-політики/> [in Ukrainian].
4. EEAS Press Team. Afghanistan: Statement by the High Representative Josep Borrell on the ongoing situation. [Електронний ресурс]. URL: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/103012/afghanistan-statement-high-representative-josep-borrell-ongoing-situation_en [in English].
5. Angela Giuffrida. Expected Afghan influx reopens divisions over refugees in Europe. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.theguardian.com/world/2021/aug/16/expected-afghan-influx-reopens-divisions-over-refugees-europe> [in English].
6. UK Parliament. House of Commons recalled on Wednesday 18 August [Електронний ресурс]. URL: <https://www.parliament.uk/business/news/2021/august-2021/government-requests-recall-of-parliament/> [in English].
7. EEAS Press Team. Afghanistan: Joint statement of the international community on the latest developments [Електронний ресурс] // Afghanistan: Joint statement of the international community on the latest developments – European External Action Service (europa.eu) [in English].
8. SkyNews. British forces returning to Afghanistan 'not on the cards', says Defence Secretary Ben Wallace. [Електронний ресурс] // British forces returning to Afghanistan 'not on the cards', says Defence Secretary Ben Wallace | UK News | Sky News [in English].

9. Paul Carrel. Editing by Jan Harvey. Germany can't repeat 2015 migrant influx over Afghanistan, CDU says. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/germany-cant-repeat-2015-migrant-influx-over-afghanistan-cdu-says-2021-08-16/> [in English].
10. Der Tagesspiegel. Kanzlerin nennt Entwicklung in Afghanistan „bitter, dramatisch und furchtbar“. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.tagesspiegel.de/politik/merkel-raeumt-fehler-ein-kanzlerin-nennt-entwicklung-in-afghanistan-bitter-dramatisch-und-furchtbar/27523446.html> [in English].
11. Euronews. Afghanistan: Macron calls for 'robust' EU plan to tackle increase in irregular migration. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.euronews.com/2021/08/17/afghanistan-macron-calls-for-robust-eu-plan-to-tackle-increase-in-migration> [in English].
12. Kate Holton and William James. Editing by Jane Merriman and Nick Macfie. UK's Johnson plans G7 meeting on Afghanistan, steps up evacuation effort. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/uks-johnson-plans-virtual-g7-leaders-meeting-afghanistan-2021-08-16/> [in English].
13. SPIEGEL Ausland. US-Regierung schickt früheren Botschafter nach Kabul. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.spiegel.de/ausland/afghanistan-news-update-evakuierungsfluege-aus-kabul-offenbar-wieder-aufgenommen-a-281c4629-7258-46ed-8695-713aa43d3e03> [in English].
14. Karolina Tagaris Editing by Ingrid Melander. Greece says cannot become gateway to EU for fleeing Afghans. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/greece-says-cannot-become-gateway-eu-fleeing-afghans-2021-08-17/> [in English].
15. Beth Timmins. IMF suspends Afghanistan's access to funds. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.bbc.com/news/business-58263525> [in English].
16. Council of the European Union. Afghanistan: Declaration by the High Representative on behalf of the European Union. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/pressreleases/2021/08/17/afghanistan-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union/> [in English].
17. Agnes Szucs. Top EU diplomat calls developments in Afganistan' catastrophe for Western credibility. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/top-eu-diplomat-calls-developments-in-afghanistan-catastrophe-for-western-credibility/2340154> [in English].
18. Reporting by John Chalmers; Editing by David Gregorio. EU says it will not rush into recognising the Taliban. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.reuters.com/world/eu-says-will-not-rush-into-recognising-taliban-2021-09-01/> [in English].